

דברי השקפה

ממדן הגאון רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א

ראש ישיבת יד אהרן

שנאמר לאחר הבחירות

א.

מספר על אחד מראשי המזרחי, שפגש פעם את מרן המשגיח ר' ירוחם ממיר זצ"ל. אותו אחד בא וטען בפני ר' ירוחם, שישיבה אינה מקום להתעסק בפוליטיקה; בחורי ישיבת מיר מתנגדים למזרחי וזה מראה על כך שבישיבת מיר עוסקים בפוליטיקה. והרי הישיבה היא מקום לעסוק אך ורק בתורה ויראת שמים.

ענה לו ר' ירוחם: אכן כך. הישיבה היא מקום של תורה ויראת שמים, ובאמת איננו מדברים שם פוליטיקה כלל וכלל. אלא, שבחור שלמד בישיבה וספג כראוי תורה ויראת שמים, מתנגד לשיטת המזרחי - שהיא נגד התורה ויראת שמים!

חשוב לדעת שהנושא של 'בחירות' עבורנו אינו נוגע כלל לפוליטיקה, ואנו עוסקים כאן רק עם תורה ויראת שמים ופועלים לפי דעת תורה. איננו 'פוליטיקאים' וכל החשבונות הפוליטיים אינם תופסים אצלנו מקום כלל וכלל.

ננסה להעמיד בדברים הבאים מבט מסוים על נושא הבחירות:

בפסוק כתוב שהאדם נברא 'בצלם אלוקים'. מברא זאת הנפש החיים, שמדובר כאן על דרך ההנהגה בבריאה. שם 'אלוקים' של הקב"ה הוא כוח הנהגה ובעל הכוחות כולם, וכך גם כלל ישראל שנבראו 'בצלם אלוקים' יש להם כוח הנהגה בבריאה - שעל ידי מעשיהם הם פועלים ומשפיעים בעולם.

האדם מורכב מגוף חומרי ומנשמה אלוקית. מצד הגוף יש לו חיבור לעולמו הגשמי, ואילו מצד הנשמה הוא משתייך לעולמות העליונים. מכוח זה, פעולותיו של האדם כאן בעולם משפיעות על כל הנעשה בעולמות העליונים, ומה שנפעל למעלה חוזר ומשפיע על העולם הזה, לפי שהעולם כאן מושפע מהעולמות למעלה. ונמצא שהאדם במעשיו פועל ומשפיע בכל העולמות, והקב"ה מנהיג את הבריאה לפי מעשיו. ויעוי' בדברי הנפש החיים שהאריך בזה.

מסופר על הגאון רבי עמרם בלוי זצ"ל, שנכנס פעם למרן הרב מבריסק זצ"ל והחל למנות בפניו רשימה של דברים באומרו ש'הציונים' אשמים בכל הנעשה. ענה לו הרב מבריסק, שטעות לחשוב כך. הרי מצינו אצל יונה הנביא שכבש את נבואתו משום שלא רצה להביא קטרוג על כלל ישראל ולכן ברח בספינה. ובאמצע הדרך הספינה עמדה לטובע בים, והגם שהייתה מלאה בעובדי ע"ז, שניתן לתלות את הפורענות בהם, מכ"מ היה ברור לכולם שהצרה באה מחמתו דווקא, על שלא קיים את דבר ה'. אף כאן, אמר הרב מבריסק, לא 'הציונים' אשמים אלא אנחנו אשמים, שאנו יודעים את דבר ה', יודעים מה הוא דורש מאתנו ולא עושים מספיק!

ב.

כעת נתבונן: באים ומאשימים את הממשלה בכך שהיא רוצה להכריח להכניס לימודי ליב"ה למוסדות החרדיים. אבל האמת היא שזה לא קורה רק כאן בארץ, אלא גם באנגליה בשווייץ ובארה"ב מתמודדים כעת עם אותה בעיה בדיוק. האם נכון לומר שלפתע כל הממשלות בעולם הפכו לרשעים וכולם מנסים רק לרדוף אותנו והם 'אשמים' בכל הנעשה, הרי אין ספק שיש כאן גזירה על כלל ישראל מן השמים! אמנם המנהיגים כאן רשעים ו'מגלגלים חובה על ידי חייב', אבל יסוד הבעיה כאן אינה שהם רשעים, אלא יש כאן גזירה מן השמים בעקבות המעשים שלנו!

כך זה גם לגבי גזירת הגיוס. הרי משנה מפורשת שנינו: 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות'. אם אכן קיבלנו עול תורה כראוי, מדוע אנו עדיין נתונים לעול המלכות. אלא ודאי הגזירה נובעת מכך שלא קיבלנו עול תורה כראוי!

זהו דבר פשוט וברור, ואם רוצים באמת לבטל את הגזירות, הנושא הוא לא לעמוד ולצעוק שהם רשעים והם אשמים בנעשה. הם אמנם רשעים - אבל זה לא הסיבה למה שמתרחש. יש גזירות מן השמים ועלינו לתקן את עצמנו (וכך אמר מרן הגראי"ל שטיינג'ן זצ"ל כשהתחילו הבעיות עם נושא הגיוס).

ניקח לדוגמא: אדם עבר עבירה והתחייב בעונש כרת. וכי שייך לחשוב שעליו להשתדל לחזק את גופו שיהיה בריא ולא ימות, והרי הוא חייב כרת ועליו לשוב בתשובה! או למשל, נגזר מן השמים על אדם מסוים שיהיה חולה או ימות, הרי שמוטל עליו לשוב בתשובה כדי לבטל את הגזירה, ורק אם ישוב בתשובה יש מקום להשתדלות אצל הרופאים, אך כל עוד הגזירה קיימת וכי תועיל לו כל ההשתדלות שעושה, והרי גזירה מרחפת על ראשו והוא לא תיקן כלום!

צריכים לזכור שיש לנו את הכוח של 'צלם אלוקים'. ומה שאנו פועלים, זה מה שבאמת משפיע. הנושא הוא לתקן את עצמנו ולא לקום ולצעוק על מנהיגי הממשלה.

ג.

כעת בחסדי שמים זכינו שהממשלה נפלה. אבל השאלה היא מהו היחס שלנו לכל מה שקרה. וכי אנו קשורים כאן לכל הפוליטיקה ולמספר המנדטים, וכי זהו הנושא שנוגע אלינו כעת.

הרמח"ל בספר דעת תבונות מאריך לבאר שהקב"ה מנהיג את העולם בשתי הנהגות עיקריות, הנהגה אחת נקראת הנהגת היחוד, והנהגה שניה היא הנהגת המשפט. הנהגת המשפט היא ההנהגה שיותר נוגעת אלינו, שהקב"ה מנהיג את הבריאה לפי המעשים שלנו, שאם מקיימים את התורה והמצוות זוכים לשפע ולהארת פנים, ואילו אם ח"ו עוברים על התורה באים צרות ונהיה מצב של הסתר פנים, ומה שמוטל עלינו בחלק ההנהגה הזו הוא לקיים את התורה בדיוק כפי שאנו מצווים.

וענין הנהגת המשפט הוא שתכלית הבריאה היא שכולם ימליכו את ה' והעולם יגיע למצב של 'והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד', כפי שמרבים להתפלל על כך בימים הנוראים. בכדי להביא את העולם לתכלית זו, הקב"ה מנהיג את הבריאה בהנהגה מיוחדת שבה כולם יכירו בסוף במלכות ה'. מצד הנהגת המשפט אין הכרח שהעולם יגיע למצב של גילוי מלכות שמים שהרי ייתכן שבני אדם יעברו על התו"מ ולא ילכו במשפט הראוי, אלא שקיימת גם הנהגת היחוד שבה הקב"ה מסובב שכל מה שקורה גם אם הוא נראה כדבר הנוגד את ההנהגה הראויה, בסופו של דבר הוא יביא למצב של ייחוד ה'.

והנה בשעת הבחירות ישנה תופעה קיימת שאנשים עושים חשבונות עבור מי להצביע, מתוך מחשבה שהעיקר הוא להקים ממשלה ימנית שתבטל את כל הגזירות, ומתוך כך מורים לעצמם היתר לפעול נגד דעת תורה ומצביעים אף עבור מפלגות שאינן הולכות כלל בדרך התורה, מתוך חשבונות למיניהם.

נזכיר בענין זה יסוד נוסף שאמר מרן הרב מבריסק: הוא הביא את דברי הרמב"ם בהלכות מלכים, שהנצרות והאיסלם באו לעולם בכדי ליישר את הדרך למלך המשיח. והיינו שהרי צריך לטהר את העולם מעבודה זרה ושכולם יקבלו עליהם את מלכות ה', כפשוטו. ובהתליך זה ישנו שלב אמצעי שבמקום עבודה זרה גמורה תהיה עבודה זרה בשיתוף. אם כן, הנצרות והאיסלם הם חלק מהתהליך לטהר את העולם מע"ז וליישר את הדרך למלך המשיח.

והנה, אמר הרב מבריסק, אם נאמר שמתפקידנו להתעסק בהבאת המשיח אף כאשר זה נוגד את דרך התורה, וכי יעלה על הדעת שחובתנו ללכת למדינות שיש בהם עובדי עבודה זרה ולעסוק במיסיון על מנת לגרום שיהיו פחות עובדי ע"ז גמורה ובכך לקרב את הגאולה, והרי דבר זה הוא איסור גמור, ופשוט שאסור לנו להתעסק עם זה. אלא ענייני הנהגת היחוד אינם החשבונות שלנו ואנחנו חייבים לעשות את מה שאנו מצווים וללכת אך ורק על פי דרכי הנהגת המשפט.

אדם שמצביע למפלגה שאינה הולכת בדרך התורה, מתוך מחשבה שהעיקר הוא להפיל את הממשלה ולבטל את הגזירות - הרי הוא דומה לאחד שאכל חלב ונתחייב כרת, ומנסה לחזק את גופו כדי שעונש הכרת לא ישפיע עליו, והרי זוהי שטות גמורה!

מתעסקים כאן רק עם התוצאה ולא פועלים בשורש הדבר. האם שייך לחשוב שתפקידנו להתעסק בחשבונות פוליטיים וללכת נגד דעת תורה בכדי לבטל את הגזירות, והרי זה רק מרחיק אותנו מן המטרה! אמנם קיימים גם דרכי ההשתדלות לפעול ולעשות, אבל ישנן חשבונות שלא נוגעות אלינו כלל ורק גורמים להרבות את הגזירות. חובתנו אך ורק להרבות כבוד שמים ולפעול לפי דעת תורה בלי שום שיקול אחר!

אין ספק בדבר, שחלק גדול מהבעיות שהגענו אליהן התחילו מכך שביטלו את הערך של דעת תורה, והפכו את הכל לפוליטיקה רדודה. בשנים האחרונות נגרם נזק בלתי הפיך, מכל מיני סיבות, וזה גורם לבעיות רבות.

דעת תורה היא ההנהגה הפנימית של הבריאה, להבין את ההנהגה של התורה. לא פוליטיקה. כל הפוליטיקה באה מהעולם החיצוני, עולם של אינטרסים וחשבונות פשוטים וזולים, ואין לכך כל קשר לקיום רצון ה'. וככל שמתחזקים בהכרה שיש הנהגה בבריאה לפי המעשים שלנו ואנו צריכים לנהוג לפי דעת התורה, זה מה שבאמת פועל ומתקן.

ד.

נקודה נוספת שרצינו להבהיר, היא עבור מי אנו מצביעים. בפרשת המרגלים אנו מוצאים דבר פלא. הפסוק מעיד על המרגלים שמתחילה היו אנשים כשרים. אולם מיד משנשתלחו, כבר הלכו בעצה רעה. ויש לתמוה מה נשתנה כאן בין רגע.

מבאר המהר"ל: 'אבל משנשתלחו והיו שלוחיהם של רשעים למדו ממעשיהם ונעשים כמו המשלחים עצמם, לפיכך כאשר נתמנו כשרים היו ואחר המינוי מיד רשעים היו'.

הטעם שנכשלו היא משום ש'שלוחו של אדם כמותו', והשליח פועל מכוח המשלח, ומאחר ובמשלחים היה פגם וכוונה רעה, הדבר השפיע גם על השלוחים, שמיד כשנהיו שלוחיהם, הפכו גם הם להיות בעצה רעה.

צריכים לדעת שבבחירות אנחנו לא קשורים כלל לנציגים, הנושא הוא לא הנציגים ואנו לא מצביעים עבורם. אנו מצביעים אך ורק עבור המשלחים שהם גדולי התורה, והנציגים הינם שלוחיהם של אותם המשלחים.

בחסדי שמים זכינו להארת פנים. התחושה שאמורה להיות לנו בכך היא של הודאה להקב"ה על החסד שגמל עמנו. איננו אמורים להרגיש תחושת 'ניצחון' - תחושה הנובעת ממידות רעות ומהרצון להשפיל את השני. איננו מתעסקים בפוליטיקה ולא במושגים של 'ניצחון', אלא עלינו להכיר בהארת פנים שהיתה כאן ולהודות לה'. בע"ה נתחזק בכל האמור, נקבל על עצמנו עול תורה ונזכה שהכל יתוקן.